četvrtak, 17. veljače 2022.

P9_TA(2022)0050

Smrtna kazna u Iranu

Rezolucija Europskog parlamenta od 17. veljače 2022. o smrtnoj kazni u Iranu (2022/2541(RSP))

(2022/C 342/21)

Europski parlament,

— uzimajući u obzir svoje prethodne rezolucije o Iranu,

— uzimajući u obzir smjernice EU-a o smrtnoj kazni,

— uzimajući u obzir smjernice EU-a o borcima za ljudska prava,

— uzimajući u obzir Globalni režim sankcija EU-a u području ljudskih prava (europski Zakon Magnicki),

— uzimajući u obzir izjavu glasnogovornika Europske službe za vanjsko djelovanje od 30. siječnja 2022. o presudi Narges Mohammadi,

— uzimajući u obzir Skup načela UN-a za zaštitu svih osoba u bilo kojem obliku pritvora ili zatvora iz 1988.,

— uzimajući u obzir izjave Ureda Visokog povjerenika UN-a za ljudska prava od 18. ožujka 2021. kojom se traži hitno puštanje na slobodu dr. Ahmadreze Djalalija i od 25. studenoga 2020. kojom se Iran poziva da zaustavi njegovo pogubljenje,

— uzimajući u obzir mišljenje Radne skupine za arbitrarno pritvaranje Vijeća UN-a za ljudska prava usvojeno na sjednici od 20. – 24. studenoga 2017. u vezi s Ahmadrezom Djalalijem (Islamska Republika Iran),

— uzimajući u obzir Međunarodni pakt o građanskim i političkim pravima iz 1966.,

— uzimajući u obzir Opću deklaraciju o ljudskim pravima iz 1948.,

— uzimajući u obzir Konvenciju UN-a o pravima djeteta iz 1989.,

— uzimajući u obzir članak 144. stavak 5. i članak 132. stavak 4. Poslovnika,

A. budući da je ukidanje smrtne kazne u cijelom svijetu jedan od glavnih ciljeva politike EU-a o ljudskim pravima;

B. budući da je prema podacima UN-a u Iranu između 1. siječnja i 1. prosinca 2021. pogubljeno najmanje 275 osoba, uključujući najmanje dvoje maloljetnih prijestupnika i 10 žena; budući da Iran ima najveći broj pogubljenja po stanovniku na svijetu; budući da su iranske vlasti izrekle smrtne kazne zbog optužbi povezanih s prosvjedima i provele pogubljenja onih koji su bili suočeni s optužbama zbog raširenih prosvjeda, ali nisu provele transparentnu istragu ozbiljnih optužbi za upotrebu prekomjerne i smrtonosne sile od strane pripadnika snaga sigurnosti protiv prosvjednika; budući da su zatvorenici u Iranu često podvrgnuti mučenju, što izaziva zabrinutost da se smrtne kazne zatvorenicima izriču na temelju lažnih priznanja za zločine koje nisu počinili;

C. budući da Iran izriče i provodi smrtnu kaznu protiv maloljetnika u suprotnosti sa svojim obvezama iz Konvencije UN-a o pravima djeteta; budući da je između 2009. i rujna 2020. prijavljeno najmanje 67 pogubljenja maloljetnih prijestupnika; budući da je u siječnju 2022. u Iranu 85 maloljetnih prijestupnika čekalo na izvršenje smrtne kazne;

D. budući da se smrtna kazna nerazmjerno primjenjuje na etničke i vjerske manjine, posebno pripadnike zajednica Beludža, Kurda, Arapa i Bahaija; budući da je prema kaznenom zakonu homoseksualnost kažnjiva i da se na LGBTIQ osobe primjenjuje smrtna kazna; budući da žene podliježu smrtnoj kazni zbog diskriminacijske prirode nekoliko zakona koji se na njih izravno odnose;

E. budući da je prema Reporterima bez granica nakon pogubljenja Rouhollaha Zama 12. prosinca 2020. Iran pogubio više novinara nego bilo koja druga zemlja; budući da je Iran i dalje jedna od najrepresivnijih zemalja na svijetu za novinare i da se novinare i medijske kuće uporno uznemirava;

F. budući da je švedsko-iranski državljanin dr. Ahmadreza Djalali, znanstvenik na Sveučilištu Vrije Universiteit u Bruxellesu i Sveučilištu istočnog Pijemonta, u listopadu 2017. osuđen na smrt prema lažnim optužbama za špijunažu nakon izrazito nepravednog suđenja na temelju priznanja iznuđenog mučenjem; budući da ga se povremeno drži u samici u zatvoru Evin;

G. budući da postoje brojni navodi o neljudskim i ponižavajućim uvjetima, osobito u zatvoru Evin, te o nepostojanju odgovarajućeg pristupa zdravstvenoj skrbi pritvorenicima, čime se krše Standardna minimalna pravila UN-a za postupanje sa zatvorenicima;

H. budući da su i ostali državljani EU-a arbitrarno pritvoreni u Iranu; budući da Iran ne priznaje dvojno državljanstvo, zbog čega strana veleposlanstva imaju ograničen pristup svojim državljanima s dvojnim državljanstvom zatvorenima u zemlji;

I. budući da je Mohammad Javad, boksački prvak, u siječnju 2022. osuđen na smrt nakon što je optužen za „širenje korupcije na Zemlji”; budući da je u rujnu 2020. pogubljen Navid Afkari, hrvač koji je izjavio da je mučen kako bi dao lažno priznanje; budući da su smrtne kazne tih osoba izravno povezane s njihovim mirnim ostvarivanjem njihovih prava na slobodu izražavanja i okupljanja;

J. budući da su osuđujuće presude protiv Mohammada Javada i Navida Afkarija dio pojačane represije nad sportašima u Iranu;

K. budući da je Narges Mohammadi, dobitnica nagrade Per Anger, koja se nalazi na čelu kampanje protiv smrtne kazne u Iranu, nedavno osuđena na još osam godina zatvora i 70 udaraca bičem;

L. budući da je Nasrin Sotoudeh, ugledna odvjetnica za ljudska prava koja se, među ostalim, borila za postupno ukidanje smrtne kazne i intenzivno radila s mladim zatvorenicima osuđenima na smrt zbog zločina koje su počinili dok su bili mlađi od 18 godina, u ožujku 2019. osuđena na 33 godine i šest mjeseci zatvora; budući da je Europski parlament Nasrin Sotoudeh 2012. dodijelio Nagradu Saharov za slobodu mišljenja kao priznanje za njezin izuzetan rad u borbi za ljudska prava;

M. budući da veliki broj prisilnih nestanaka i prijeka pogubljenja političkih disidenata koji su se dogodili 1988. dosad nisu bili predmet istrage i nitko za njih nije odgovarao;

N. budući da je EU kao odgovor na povrede ljudskih prava 2011. usvojio restriktivne mjere protiv Irana, uključujući zamrzavanje imovine i zabranu izdavanja viza za pojedince i subjekte odgovorne za teške povrede ljudskih prava, kao i zabranu izvoza u Iran opreme koja bi se mogla koristiti za internu represiju ili praćenje telekomunikacija; budući da se te mjere redovito ažuriraju te su produljene do 13. travnja 2022.;

O. budući da je otkako je Ebrahim Raisi preuzeo dužnost predsjednika u kolovozu 2021. došlo do znatnog porasta broja pogubljenja, što uključuje i žene;

P. budući da, prema izvješćima, svake godine u Iranu uslijed takozvanih „ubojstava iz časti” biva ubijeno 400 do 500 žena; budući da su prema iranskom kaznenom zakonu „ubojstva iz časti” dopuštena u određenim okolnostima bez sankcija; budući da često nema pravde za žene i muškarce protiv kojih su počinjeni zločini u ime „časti”; budući da je 5. veljače 2022. Moni Heydari njezin suprug odrubio glavu, nakon čega je s njezinom odrubljenom glavom hodao po ulicama grada Ahvaza u jugozapadnom Iranu; budući da je u svibnju 2020. 13-godišnjoj Romini Ashrafi vlastiti otac srpom odrubio glavu dok je spavala;

Q. budući da je Ministarstvo vanjskih poslova SAD-a izjavilo da je Iran posljednjih godina i dalje najveća svjetska država pokroviteljica terorizma te pruža političku, financijsku, operativnu i logističku potporu različitim skupinama uvrštenima na teroristički popis EU-a i na američki popis stranih terorističkih organizacija;

1. ponavlja da se u svim okolnostima odlučno protivi smrtnoj kazni; poziva iransku vladu da odmah uvede moratorij na primjenu smrtne kazne kao korak prema njezinu ukidanju i da preinači sve smrtne kazne u druge oblike kažnjavanja;

2. poziva vlasti Islamske Republike Irana da hitno izmijene članak 91. islamskog kaznenog zakona Irana kako bi se izričito zabranila primjena smrtne kazne za kaznena djela koja su počinile osobe mlađe od 18 godina, u svim okolnostima i bez ikakvog diskrecijskog prava sudaca da izreknu smrtnu kaznu ili doživotnu zatvorsku kaznu bez mogućnosti puštanja na slobodu;

3. izražava najdublju sućut obiteljima, prijateljima i kolegama svih nedužnih žrtava;

4. ističe da je potrebno zajamčiti sigurno i poticajno okruženje u kojem je moguće braniti i promicati ljudska prava bez straha od odmazde, kažnjavanja ili zastrašivanja; snažno podržava težnje iranskog naroda koji želi živjeti u slobodnoj, stabilnoj, uključivoj i demokratskoj zemlji koja poštuje svoje nacionalne i međunarodne obveze u području ljudskih prava i temeljnih sloboda;

5. apelira na iranske vlasti da odmah odbace sve optužbe protiv dr. Ahmadreze Djalalija, da ga puste na slobodu i isplate mu odštetu te da prestanu prijetiti njegovoj obitelji u Iranu i Švedskoj;

6. ponavlja svoj poziv potpredsjedniku Komisije / Visokom predstavniku Europske unije za vanjske poslove i sigurnosnu politiku i državama članicama EU-a da učine sve što je u njihovoj moći da spriječe pogubljenje dr. Ahmadreze Djalalija;

7. potiče iranske vlasti da bez daljnjeg odlaganja surađuju s veleposlanstvima država članica u Teheranu u cilju uspostave sveobuhvatnog popisa osoba s dvojnim državljanstvom EU-a i Irana koje su trenutačno pritvorene u iranskim zatvorima;

8. poziva EU i države članice da zajednički daju javne izjave i poduzmu diplomatske inicijative za praćenje nepoštenih suđenja i posjete zatvorima u kojima su pritvoreni borci za ljudska prava i drugi zatvorenici savjesti, uključujući građane EU-a u Iranu, u skladu sa Smjernicama EU-a o borcima za ljudska prava; poziva na hitno odbacivanje svih optužbi protiv svih proizvoljno pritvorenih državljana EU-a;

9. poziva iranske vlasti da oslobode sve političke zatvorenike, uključujući borce za ljudska prava, posebno istaknutu borkinju za ljudska prava Narges Mohammadi, političkog novinara Mehdija Mahmoudiana, koji je nedavno osuđen na dodatnih sedam mjeseci zatvora zbog njegova odvažnog zauzimanja protiv smrtne kazne, i dobitnicu Nagrade Saharov Nasrin Sotoudeh;

10. žali zbog sustavne upotrebe mučenja u iranskim zatvorima te poziva na prestanak svih oblika mučenja i lošeg postupanja prema svim zatvorenicima; osuđuje praksu uskraćivanja pristupa telefonskim pozivima i obiteljskih posjeta zatvorenicima; izražava ozbiljnu zabrinutost zbog nemogućnosti pristupa zatvorenika pravnom zastupanju tijekom ispitivanja;

11. oštro osuđuje stalno pogoršanje stanja ljudskih prava u Iranu, osobito za pripadnike etničkih i vjerskih manjina, zbog sustavne političke, ekonomske, društvene i kulturne diskriminacije; žali zbog alarmantne eskalacije u primjeni smrtne kazne protiv prosvjednika, disidenata, boraca za ljudska prava i pripadnika manjinskih skupina;

12. poziva iranske vlasti da riješe pitanje svih oblika diskriminacije osoba koje pripadaju etničkim i vjerskim manjinama, uključujući Beludže, Kurde, Arape, Bahaije, kršćane i pripadnike zajednice LGBTIQ, te da odmah i bezuvjetno oslobode sve one koji su pritvoreni zbog ostvarivanja prava na slobodu vjeroispovijesti ili uvjerenja ili seksualne orijentacije;

13. najoštrije osuđuje primjenu smrtne kazne za istospolne odnose koji su i dalje nezakoniti u Iranu;

14. poziva iranske vlasti da odmah stave izvan snage zakon o „mladom stanovništvu i zaštiti obitelji" te da zajamče pristup javnim uslugama u području spolnog i reproduktivnog zdravlja, uključujući sigurne, zakonite, besplatne i visokokvalitetne usluge pobačaja u svim okolnostima; podsjeća da uskraćivanje pobačaja ženama predstavlja oblik rodno uvjetovanog nasilja i može biti istovjetno mučenju ili okrutnom, neljudskom i ponižavajućem postupanju; oštro osuđuje prijetnje iranskih vlasti da nametnu smrtnu kaznu zbog pobačaja i posebno poziva iranske vlasti da bez odgode stave izvan snage tu odredbu; poziva EU i države članice da surađuju s UN-om u pomnom praćenju novog zakona o „mladom stanovništvu i zaštiti obitelji", njegova utjecaja na smrtne slučajeve majki i razvoja događaja u vezi s primjenom smrtne kazne za pobačaj;

15. ističe da građani Irana putem građanskih inicijativa dosljedno pozivaju na ukidanje smrtne kazne i na prestanak njezine primjene protiv boraca za ljudska prava, kao i njezine nerazmjerne upotrebe protiv manjina; podupire iransko civilno društvo i njegove mirne napore za ostvarivanje ljudskih prava;

16. poziva Iran da dopusti posjete i u potpunosti surađuje u svim posebnim postupcima Vijeća UN-a za ljudska prava, među ostalim i s posebnim izvjestiteljem UN-a za stanje ljudskih prava u Islamskoj Republici Iranu;

17. potiče EU da u svojim bilateralnim odnosima s Iranom iznosi pitanje kršenja ljudskih prava; poziva potpredsjednika Komisije / Visokog predstavnika Unije za vanjske poslove i sigurnosnu politiku da osigura da Europska služba za vanjsko djelovanje i dalje tematizira pitanja ljudskih prava u okviru dijaloga na visokoj razini EU-a i Irana; potvrđuje da je poštovanje ljudskih prava temeljna sastavnica u razvoju odnosa između EU-a i Irana;

18. pozdravlja činjenicu da je Vijeće usvojilo Globalni režim sankcija EU-a u području ljudskih prava (europski Zakon Magnicki) kao važan instrument EU-a za sankcioniranje kršitelja ljudskih prava; poziva na poduzimanje ciljanih mjera, bilo primjenom trenutačnog režima sankcija EU-a u području ljudskih prava protiv Irana ili Globalnog režima sankcija EU-a u području ljudskih prava (europski Zakon Magnicki) protiv iranskih dužnosnika koji su počinili teška kršenja ljudskih prava, među ostalim pogubljenja i proizvoljna pritvaranja osoba s dvojnim državljanstvom i stranih državljana u Iranu, uključujući i suce koji su osudili na smrt novinare, borce za ljudska prava, političke disidente i aktiviste;

19. smatra da će biti potrebne dodatne ciljane sankcije ako iranske vlasti ne oslobode dr. Ahmadrezu Djalalija, kao što to zahtijevaju EU i njegove države članice;

20. ističe destabilizirajuću ulogu iranskog režima diljem šire regije i osuđuje činjenicu da je iranski režim odgovoran za smrt brojnih civila u Siriji, Jemenu i Iraku;

21. nalaže svojoj predsjednici da ovu rezoluciju proslijedi Vijeću, Komisiji, potpredsjedniku Komisije / Visokom predstavniku Unije za vanjske poslove i sigurnosnu politiku, glavnom tajniku UN-a, vrhovnom vođi i predsjedniku Islamske Republike Irana i zastupnicima u iranskom parlamentu Madžlisu.